

Slezská univerzita v Opavě

Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

Ústav lázeňství, gastronomie a turismu

Italská gastronomie

Charakteristika italské kuchyně

Jednoduchost

Přirozenost a původnost surovin

Charakteristická chuť a vůně

Převažuje zdravá a lehká

Smysl pro detail

Typické suroviny pro italskou kuchyni

Extra panenský olivový olej
(lisovaný za studena z pravých italských oliv)

mořská sůl
(jemná i hrubá)

rajská jablka
(čerstvá, konzervovaná - loupaná a sušená nakládaná v oleji)

ochucené octy, vinné octy
(neznámější je balsamico)

houby
(čerstvé, sušené nebo nakládané)

sýry
(čerstvé, zrající...)

Typické suroviny pro italskou kuchyni

zelenina

(prakticky všechny dostupné druhy)

ovoce

(prakticky všechny dostupné druhy)

čerstvé ryby a plody moře

množství vína, grappa, likéry,

espresso

zmrzlina, lehké dezerty...

BENIAMINO MASCHIO GRAPPA

CYNAR

Barva:

Tmavě červená a poměrně viskózní
se zelenavě hnědým nádechem.

Vůně:

Charakteristická a poměrně štiplavá s příděchem zeminy
a zeleniny.

Chuť:

Poměrně trpká a suchá s výrazně zeleninou příchutí

Majitel – Campari.

Pije se s ledem, sodovkou, limonádou nebo v koktejlu.

PISA

AMARETTO

AMARRO

Vecchia Romagna

Italské sýry

Parmigiano Reggiano

Alpilatte - Mozzarella

Fiorucci - Pecorino Romano

Cordisco - Pecorino Canestrato pugliese

Fiorucci - Ovinella bianca

Fiorucci - Ovinella nera

Fiorucci - Fiorita

Cordisco - Caciocavallo Afumicato

Cordisco - Caciocavallo Silano

Cordisco - Crema del tavoliere

Cordisco - Cacio d'oro

Cordisco - L'abruzzese

Pinna - Brigante

Bruschetta

Je složena z topinky utřené s česnekem, pokapaná extra panenským olivovým olejem, sůl a pepř.
Bazalka, rajčata nebo česnek a mozzarella.

Prosciutto

Nazývaný také jako Pršut nebo Prošuto je druh sušené, vepřové šunky původem z Itálie, která je však v mnoha obměnách vyráběna ve většině přímořských států s vlastním výrobním postupem.

Vyrábí se z vepřového masa, které je nejprve několik týdnů až měsíců naloženo v soli a pak se po několik měsíců až let suší na dobře větraném místě.

Frutti di Mare

Ústřice, slávky, raci, krabi, humři, langusty,
mnoho druhů ryb - používají se na saláty, koktejly.

Rajčata sušená na slunci (Pomodori secchi)

S parmezánem a Aceto balsamico.

Risotto

Rizoto je tradiční italská rýže, omáčka s vývarem a ochucené parmazánem a další složky, který může obsahovat maso, ryby nebo zeleninu. Je to jeden z nejběžnějších způsobů vaření rýže v Itálii.

Polenta

Polenta, to je kukuřičná kaše v italském podání.

Je jednou ze základních, tradičních jídel v Itálii, velké oblibě se těší zejména na severovýchodě země, kde se perfektně daří kukuřici.

Suppli

Jsou smažené rýžové kuličky plněné mozarellou

Fiori di zucca e carciofi fritti

je cuketa v těstíčku a smažené artyčky

Carpaccio

Necháme marinovat alespoň na 10 minut v marinádě z citronové šťávy, olivového oleje, soli a pepře.

Na talíř dáme rukolu a parmazán, sypeme piniovými oříšky.

Podáváme s čerstvým pečivem, solí, pepřem a olivovým olejem.

Pizza – těsto

- Smíchejte mouku, kvasnice a sůl
- Přidejte olivový olej a zamíchejte
- Hnětat a promačkávat ručně (cca 5 min.)
- Těsto se nesmí lepit, nesmí se rozpadat a být tvrdé
- Vláčné těsto poprašte moukou
- Těsto v míse přikryjte a dejte na 24 hodin zrát do lednice

Rajčatová omáčka

Sugo di pomodoro

- 1,5 kg loupáných rajčat
- 1 větší mrkev
- 1 větší cibule
- česnek
- extra panenský olivový olej
- máslo
- 20 - 30 listů čerstvé bazalky
- Nadrtíme čerstvé listy bazalky s pepřem a solí a přimícháme olivový olej.
- Blanšírovaná rajčata, cibuli, mrkev a česnek zpěníme na oleji.
- Obě směsi smícháme, necháme vychladnout a zjemníme máslem.

Pečení pizzy

- Pravá italská pizza se peče 7-11 minut v kamenné peci nebo horkovzdušné troubě při teplotě 250 - 300 °C.

Pizza – základní druhy

- **Pizza napoletana**
Neapolská pizza s mozzarellou, olivovým olejem, rajčatovým sugem, čerstvou bazalkou a ančovičkami
- **Pizza alla marinara**
Pizza po námořnicku s černými olivami, kapary, rajčatovým sugem a ančovičkami

Pizza – základní druhy

- **Pizza margherita**
Pizza podle královny Markéty s rajčatovým sugem, mozzarellou a čerstvou bazalkou.
- **Pizza al funghi**
Pizza s žampiony, rajčatovým sugem, mozzarellou a čerstvou bazalkou

Pizza – základní druhy

- **Pizza capricciosa**
Pizza s mozzarellou, žampiony, italskou sušenou šunkou, artyčkou, vařeným vejcem a černými olivami
- **Pizza quattro stagioni**
Pizza čtyř roční období (capricciosa) ale žampiony, šunka, artyčky a vejce se kladou do každé čtvrtky pizzy zvlášť. Mozzarella a olivy se vkládají na celou plochu těsta

Pizza fredda

Mezi předkrmy se také řadí tzv. *pizza fredda*, pizza, která se jí studená. Obvykle je pouze solená a sypaná kořením.

Sicilská rajčatová polévka

(Minestra al pomodoro siciliana)

Ingredience

Čtyři lžíce olivového oleje, 1 cibule, 1 stroužek česneku, 6 rajčat, několik lístků zelené petrželky a máty peprné, 50 g tapioky, 200 g vařeného kuřecího masa, 100 g vařeného hovězího jazyku, 100 g přelámaných a krátce povařených špaget, 1,5 litru kuřecího vývaru, sůl, mletý pepř, tři lžíce strouhaného parmezánu.

Příprava

V hrnci na rozpáleném oleji osmahneme drobně pokrájenou cibuli, zeleninu, rajčata, jemně sekanou zelenou petrželku a mátu. Zalijeme vývarem, přivedeme do varu, zavaříme tapioku a necháme 20 minut zvolna vařit. Potom přidáme drobně pokrájené kuřecí maso a jazyk, vložíme špagety, osolíme, opepříme, krátce povaříme a horké podáváme se strouhaným parmezánem.

Italská polévka z bílých fazolí

(Minestra di fagioli bianchi)

Ingredience

300 g bílých fazolí, 2 lístky rozmarýnu, 1 stroužek česneku, 50 g slaniny, 2 lžíce rajčatového protlaku, 100 g drobných těstovin, sůl, mletý čerstvý pepř, trocha vývaru, půl lžíce sekané zelené petrželky.

Příprava

Den předem namočené fazole uvaříme doměkka s rozsekanými lístky rozmarýnu, stroužkem česneku a propasírujeme přes síto.

V hrnci osmahneme drobně pokrájenou slaninu, přidáme propasírované fazolky a troškou vody rozředěný rajčatový protlak. Polévku rozředíme ještě vývarem, vložíme uvařené těstoviny, okořeníme, posypeme sekanou zelenou petrželkou a podáváme.

Římská polévka

(Brodetto alla romana)

Ingredience

200 g hovězího masa, 200 g jehněčí plece, sůl, 1 cibule, 1 hřebíček, 1 pórek, 2 rajčata, kousek celeru, petrželka, 3 vejce, půl citrónu, bílý mletý pepř, majoránka, 4 krajíčky bílého chleba, 2 lžíce strouhaného sýra.

Příprava

Na menší kousky nakrájené hovězí maso, zeleninu, tj. cibuli, pórek, rajčata, celer a petrželku, dáme vařit do studené vody spolu s hřebíčkem a solí. Vaříme asi hodinu, pak přidáme na kousky nakrájené jehněčí maso a vaříme doměkka.

Z polévky odlijeme část vývaru a necháme prochládnout.

V misce rozšleháme vejce se šťávou z půlky citrónu, přilijeme po troškách prochládlý vývar a za stálého míchání vlijeme směs do vařící polévky tak, aby se vejce srazila, ale neroztrhala. Přidáme trošku bílého pepře, majoránku a podle potřeby zředíme troškou vody.

Syrakuská rybí polévka

(Zuppa di pesce alla siracusana)

Ingredience

Syrakuská rybí polévka (Zuppa di pesce alla siracusana) 1 kg různých mořských ryb, 1 cibule, 1 stroužek česneku, 1 stonek celeru, 2 lžíce olivového oleje, sůl, mletý pepř, 1 lžíce sekané zelené petrželky, 1 bobkový list, 6 rajčat, 200 ml bílého vína, několik skrojků osmaženého bílého chleba.

Příprava

Ryby dobře očistíme, zbavíme hlav a kostí a nakrájíme na malé kousky. Hlavy, kosti a kůže vaříme v 1 litru vody s bobkovým listem a několika zrnky celého pepře. V dostatečně velkém hrnci zpěníme na rozpáleném oleji drobně pokrájenou cibulku, přidáme kousky ryb, zelenou petrželku, oloupaná a rozčtvrcená rajčata, nadrcený česnek, drobně krájený celer, zalijeme vínem a dobře promícháme.

Po několika okamžicích zalijeme přecezeným vývarem tak, aby suroviny byly ponořené. Pak ochutíme pepřem, solí a přiklopíme těsně přiléhající poklicí. Hrncem dáme do horké trouby a vaříme 40 minut. Podáváme přímo v hrnci s několika skrojky osmaženého bílého chleba.

Benátské rizoto

(Risotto alla veneta)

Ingredience

1 cibule, 1 stroužek česneku, 80 g másla, 40 g šunky, 400 g rýže, 200 g čerstvého zeleného hrášku, 750 ml vývaru, mletý pepř, sůl, 100 g strouhaného parmezánu.

Příprava

V hrnci zahřejeme polovinu másla, přidáme drobně krájenou cibuli, na plátky nakrájený česnek, drobně krájenou šunku a krátce orestujeme. Přidáme přebranou rýži, vyloupaný hrášek, osolíme, opepříme a dobře zamícháme.

Zalijeme vývarem a vaříme doměkka.

Stáhneme z ohně, promícháme zbytkem másla, dáme na mísu a posypeme parmezánem

Nejznámější druhy

Pasta alla Norma

rajčata, lilek a čerstvé nebo zapečené sýrem

Pasta con le Sarde

čerstvé sardinky, piniové oříšky, fenyklu a olivový olej

Špagety aglio, olio e chilli Peperoncino

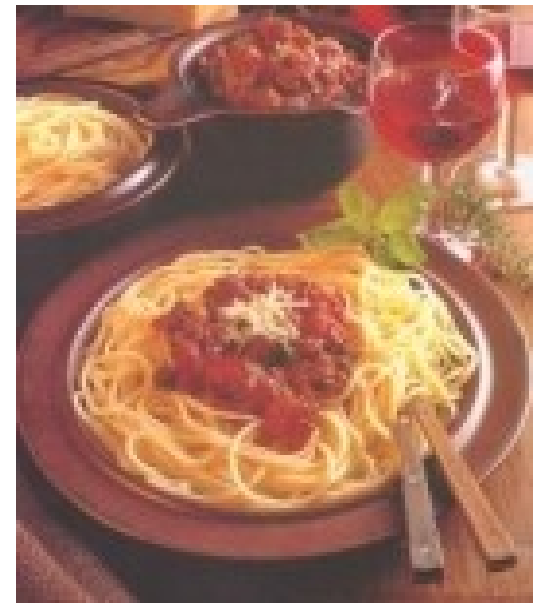
doslova s česnekem, olivový olej a Chili Peppers

Boloňské špagety

omáčka z masa, rajčat, strouhaný parmezán.

Italské špagety s mušlemi (Spaghetti con le vongole)

Ingredience

1000 g čerstvých muší, 1 lžíce olivového oleje, troška mletého pepře, 400 špaget, sůl, 3 lžíce olivového oleje, 1 stroužek česneku, 500 ml rajčatové šťávy, sůl, mletý pepř

Příprava

Čerstvé neotevřené mušle dobře okartáčujeme, opereme a dáme do kastrolu s olejem a troškou pepře. Kastrol přistavíme na oheň a mícháme, dokud se všechny mušle neotevřou. Otevřené vysypeme na síto, pod které umístíme mísu, abychom z nich zachytili šťávu. Jakmile vychladnou, vyjmeme z nich masíčko a dáme je stranou.

Špagety uvaříme běžným způsobem ve slané vodě a necháme okapat. V hrnci zahřejeme olej, přidáme drcený česnek, rajčatovou šťávu, sůl a pepř a 10 minut povaříme. Pak přidáme vyloupané mušle a šťávu, kterou jsme zachytili, přiléváme opatrně, abychom nepřilili kalnou usazeninu ze dna. Pak ještě několik minut povaříme. Přidáme špagety, opepříme a podáváme na míse.

Italská kuchyně a těstoviny

Italská kuchyně je vynikající a počítá se ke **3 nejlepším na světě** (francouzská, čínská, italská).

Italové zásadně u jídla **nespěchají**.

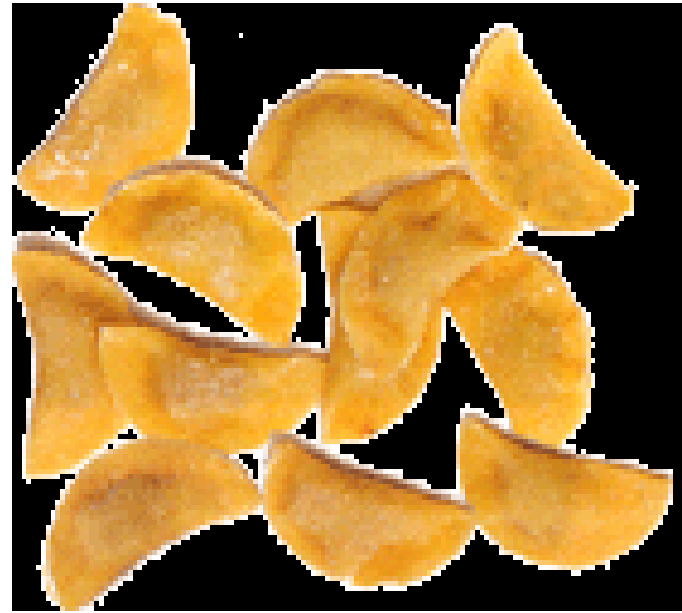
Na italském trhu existuje **na 400 druhů těstovin**, které se od sebe liší tvarem, délkou, povrchem, velikostí, recepturami.

Italové vaří těstoviny „**al dente**“, tj. volně přeloženo „na skousnutí“ – uprostřed zůstávají jakoby maličko nedovařené. Jsou nejen chutnější, ale současně je to velmi důležité proto, že italské těstoviny se často ještě zapékají.

Na míchání těstovin používáme zásadně jen **dřevěnou vařečku**, nikdy ne kovovou lžící.

Agnolotti, anolini

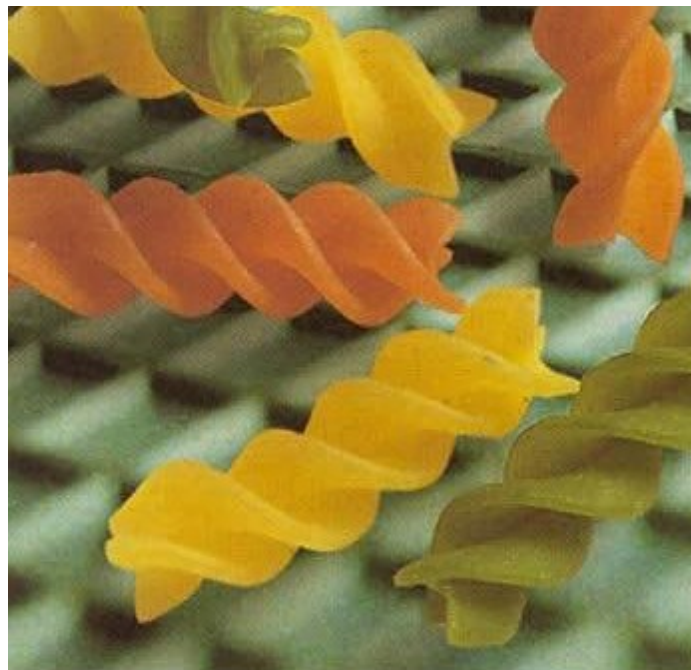
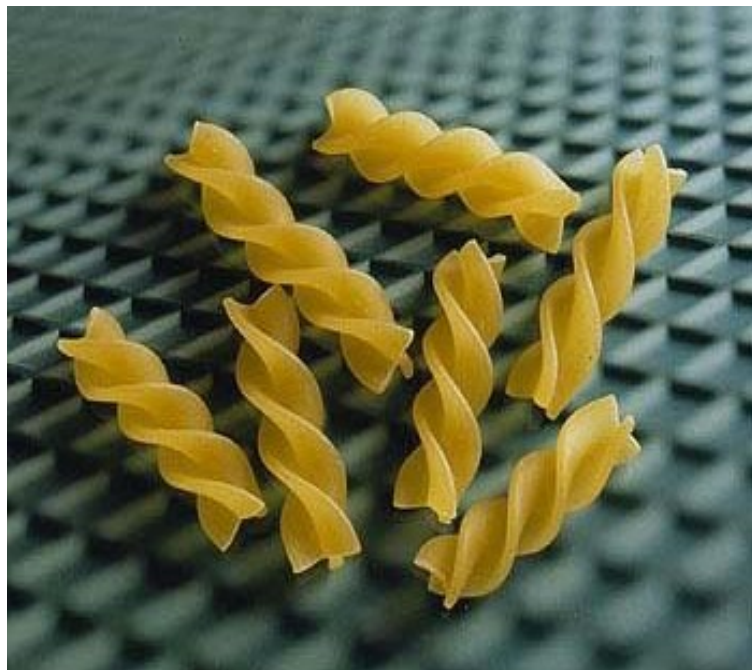
Agnolotti – těstoviny čtvercového tvaru, náplň je většinou smíšené maso, vařené různými způsoby (dušené hovězí maso, kuřecí prsa, králičí maso, uzeniny a další), ke kterým se přidává obvykle zelenina (špenát, čekanka..), parmezán, muškátový oříšek, sůl a pepř.

Fusilli, fusilli tricolore

Těstoviny tvaru vřetena, vhodné na saláty
např. se sýrem, šunkou, vejci, hořčicí, zakysanou
smetanou a kyselou okurkou.

Oblast produkce: celé území Molise, v provincii Foggia v Apulii

Gemelli

Jméno pochází z italštiny pro dvojčata. Gemelli nejsou dvojité trubky stočené kolem sebe, jak se může zdát být, ale spíše jeden S-tvaru části stočené do spirály.

Amorini

Vroubkované těstoviny ve tvaru spirály

Chifferi rigati, chiferrini lisci, gomiti rigati, pipe rigate

Těstoviny ve tvaru kolínek

Creste di gallo

Kolínka s vlnitým hřbetem

farfalle, farfalle tricolore

Těstoviny ve tvaru

Farfalle, farfalline

Těstoviny ve tvaru mašliček, vhodné na zapékání

Gnocchetti sardi, gnocchi

Těstoviny ve tvaru mušliček, vroubkované
Podávají se s různými omáčkami

Conchiglie rigate, conchiglie tricolore, conchiglioni

Těstoviny podobné mušličkám, v Itálii nejčastěji servírované s tomatovou nebo masovou omáčkou, vhodné též pro přípravu salátů

Orecchiette

Těstoviny ve tvaru flíčků nebo malých uší, typické pro region Puglia a Basilicata.

Vhodné s rajčatovou omáčkou, karbanátky nebo dušeným masem.

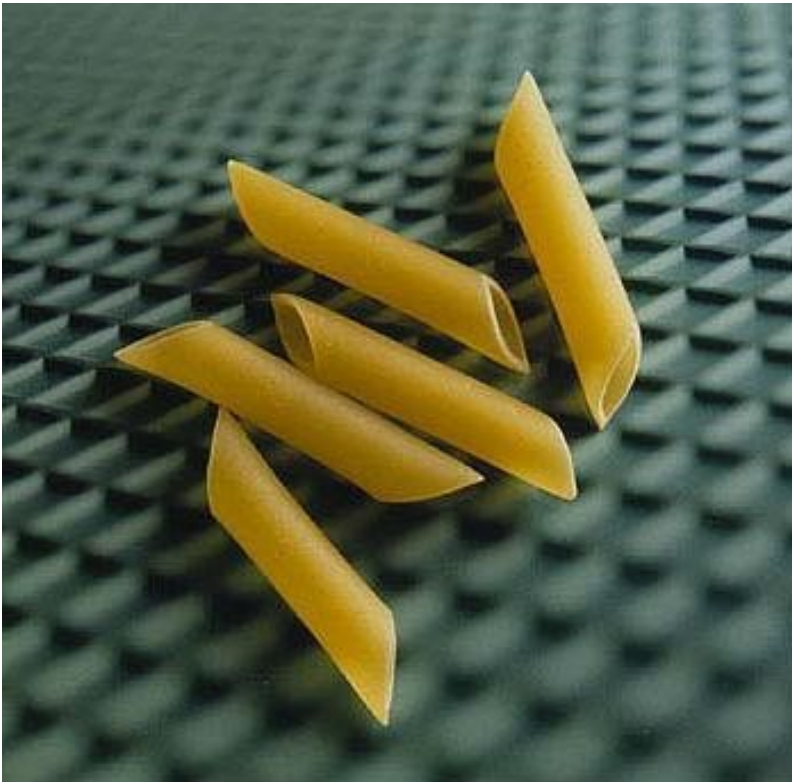
Maniche rigate, mezze maniche rigate, rigate, mezze penne rigate

Vroubkované těstoviny ve tvaru roury rovně nebo šikmo řezané

Penne / pennine lisce, penne / pennette rigate, penne zitoni

Hladké nebo vroubkované těstoviny ve tvaru roury,
šikmo řezané

Sedani / sedanini lisci, sedani / sedanini rigati

Hladké nebo vroubkované těstoviny ve tvaru roury rovně řezané

Tortigli, tortiglietti, tortiglioni

Vroubkované těstoviny ve tvaru roury rovně řezané

Mista

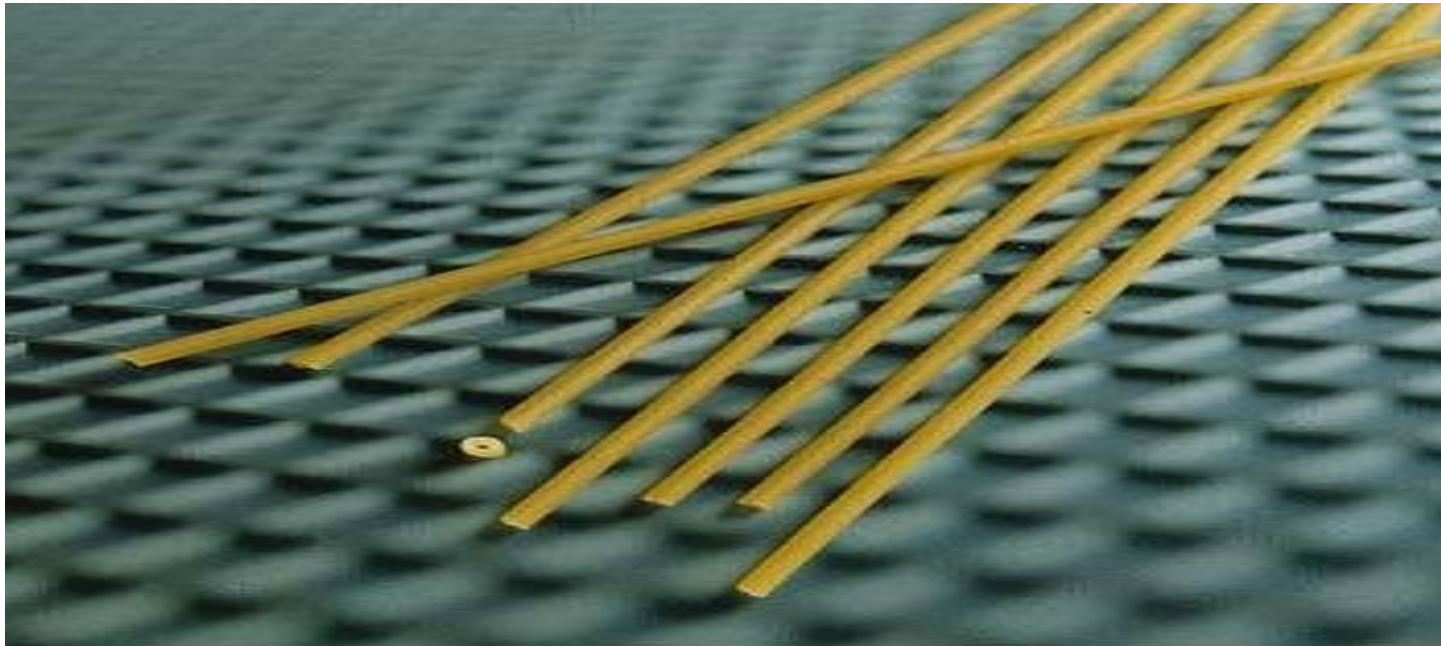
Mix těstovin

Bucatini

Podlouhlé duté těstoviny podobné špagetám, které se řadí do krátkých těstovin, i když jsou větší, středový otvor prochází vodou (při vaření), který umožňuje vaření dostatečně rychle.

Vhodné s omáčkou z vepřového masa (či slaniny) a rajčat.

Cavatelli

Těstoviny ve tvaru člunu

Quadretti

Drobné ploché těstoviny ve tvaru kostičky

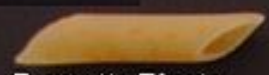

Stelle, stelline, stellette

Drobné těstoviny ve tvaru hvězdiček

Vhodné například do polévek

Pennette Rigate (Farro e Lenticchie)

Penne (Integrale)

Fusilli (5 Cereali)

Penne Rigate (Reis)

Fusilli (Reis)

Tortiglioni (Orzo e Grano Saraceno)

Penne Mezzi Ziti Corte

Fusilli Bucati Corti

Farfalle Tonde

Mini Tortiglioni

Mini Penne Rigate

Tortiglioni Doppia Rigatura

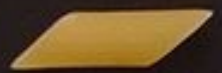
Fusilli Spirale

Focchi Rigati

Maccheroni

Mezze Penne Rigate

Penne Doppia Rigatura

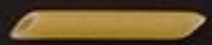
Fusilli Spirale

Farfalle

Sedanini Rigati

Pennette Lisce

Fusilli Doppia Rigatura

Fusilli Spirale

Farfalle

Sedani Rigati

Penne Lisce

Canneroni

Girandole

Tortiglioni

Pennette Rigate

Mezze Maniche Rigate

Mini Fusilli

Mini Farfalle

Rigatoni

Penne Rigate

Pennoni Lisce

Fusilli

Riccioli di Sfoglia

Gnocchi

Pipe Rigate

Pipe Doppia Rigatura

Insalatonde

Garganelli

Torchietti

Castellane

Pipette Rigate

Orecchiette

Campanelle

Radiatori

Conchiglie Rigate

Orecchiette

Pasta Mista

Cellentani

Fisarmoniche

Mini Conchiglie Rigate

Ruote

Ricciutelle

Gemelli

Riccioli

Gnocchetti Sardi

Spighe

Maltagliati

Casarecce

Artyčoky po sicilsku (Carfioci alla siciliana)

Ingredience

8-10 artyčoků, 50 g másla, 2 lžíce sekané zelené petrželky, 10 sardelových filátek, 2 stroužky česneku, 5 lžic jemné strouhané housky, sůl, mletý pepř, 2 lžíce olivového oleje, vývar.

Příprava

Artyčoky očistíme, odstraníme všechny tvrdé části a vložíme do studené vody. Na pánvi zahřejeme máslo, přidáme sekanou petrželku, vykostěné a drobně nakrájené sardelky, třený česnek, strouhanou housku, sůl, pepř a krátce osmahneme. Artyčoky vybereme z vody, necháme okapat, střední lístky roztáhneme a plníme připravenou směsí. Naplněné dáme těsně vedle sebe do hrnce, podlijeme troškou vývaru, pokapeme olejem a dusíme v mírně vyhřáté troubě alespoň 1 hodinu. Dušené artyčoky dáme opatrně na teplou mísu a přelijeme vlastní šťávou.

Artyčoky

Carfioci

Kachna s olivami

(Anitra all' olive)

Ingredience

Jedna kachna s játry, srdcem a žaludkem, 2 lžíce olivového oleje, 2 cibule, 3 tucty vypeckovaných oliv, sůl, mletý pepř, troška tymiánu.

Příprava

Kachnu rozdělíme na porce, opečeme na rozpáleném oleji a dáme do ohnivzdorné misky. Na pánvi zahřejeme olej, zpěníme drobně krájenou cibuli, vložíme drobně pokrájená játra, srdce a žaludek, nadrobno nasekané, vypeckované olivy, sůl, mletý pepř, tymián a několik minut podusíme. Směsí pokryjeme kachnu, přiklopíme pokličkou a dusíme ji v mírně vyhřáté troubě doměkka.

Vitello Tonnato

Recept pochází ze severní části Itálie. Tenké plátky telecího jsou zalité jemnou tuňákovou omáčkou a dozdobené kapary.

Osso bucco

Telecí morková kost je specialitou Milána.

Maso osolíme, lehce obalíme v mouce a v pánvi na másle orestujeme z obou stran do zlatova. Nakrájíme cibuli a přidáme ji k masu, zalijeme vínem a počkáme, až se vypaří alkohol. Poté maso podlijeme vývarem, přiklopíme pokličkou a necháme asi hodinu a půl dusit.

Nakonec připravíme gremolatu: smícháme nasekaný česnek, strouhanou citronovou kůru a nasekanou petrželku a přidáme k masu.

Servírujeme s šafránovým rizotem (viz recept Risotto alla Milanese).

Saltimbocca

doslova „skoč do úst“. Současnou podobu pokrm získal koncem 19. století v Římě.

Na tenko rozklepaný telecí plátek se osolí, opepří a sroluje do válečku spolu s listy šalvěje a parmskou šunkou. Sepneme párátkem a marinujeme v bílém víně, oleji a obalíme v mouce. Zprudka opečeme na másle nebo oleji.

Hotová saltimbocca se podává s rýží, bramborami nebo těstovinami, plátky citrónu a rajčat a zpravidla se přelévá omáčkou, která se připraví tak, že se do výpeku přidá hovězí vývar, dezertní víno a kapary.

Veronská telecí žebírka

(Costolette di vitello alla veronese)

Ingredience

800 g telecích žebírek, sůl, mletý pepř, 3 sardelové filátka, 2 stroužky česneku, 60 g másla, půl lžice sekané zelené petrželky.

Příprava

Žebírka naklepeme, osolíme, opepříme, opečeme po obou stranách na grilu a dáme na teplou mísu. Ušleháme máslo, přimícháme vykostěné, třené sardelky a třený česnek, přidáme jemně nasekanou petrželku a rozdělíme na horká žebírka.

Porchetta

V Itálii se tradičně

□lá

□ená

□evě né

□upavé

□lé jí

ky

ků ž i zů stane

maso dlouho

Díky šalvěji je

lehce stravitelné a

kořeněné.

Kuře po myslivecku

Maso osolte a opepřete. V kastrolu s pevně těsnící pokličkou na oleji opečeme.

Do kastrolu přidejte houby a zakryté je poduste asi 5 minut. Vložte česnek, rajčata a oregano. Snižte plamen a duste asi 10 až 15 minut, až se rajčata rozvaří.

Pollo alla cacciatora

Tuňák na oleji v boloňské omáčce

(Tonno sott' olio in salsa alla bolognese)

Ingredience

800 g vykostěného masa z tuňáka, 60 g másla, 1 cibule, půl stroužky česneku, 1 lžíce sekané zelené petrželky, 1 mrkev, 200 ml vína, sůl, mletý pepř

Příprava

Maso tuňáka opečeme po všech stranách na másle, přidáme jemně sekanou cibuli, třený česnek, petrželku, a drobně krájenou mrkev, osolíme, podlijeme vínem a dusíme do vydušení šťávy.

Tuňáka vybereme, rozkrájíme na plátky, šťávu zalijeme potřebným množstvím vody a přepasírujeme.

Do hotové šťávy vložíme plátky tuňáka a necháme dobře prohřát.

Slezská univerzita v Opavě

Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

Ústav lázeňství, gastronomie a turismu

Mgr. Alexandr Burda